

Zrínyiek a haza szolgálatában

Kiállítás és könyvbemutató
a költő-katonára Zrínyi Miklós születésének
400. évfordulójára
a Nemzeti Közszolgálati Egyetemen

Az idei évben Zrínyi Miklós születésének 400. évfordulóját ünnepeljük. Az előtte való tisztelgés jeléül 2020. szeptember 29-én került sor a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar, valamint a Magyar Hadtudományi Társaság által szervezett „Zrínyiek a haza szolgálatában” című kiállítás megnyitására és a *Zrínyi-Újvár. Egy 17. századi védelmi rendszer az oszmán hódoltság határán* című kötet bemutatására a Zrínyi Miklós Laktanya és Egyetemi Campus Kari Könyvtárban.

A kiállítást Szászi Gábor ezredes, oktatási dékánhelyettes nyitotta meg, hangsúlyozva, hogy a Hadtudományi és Honvédtisztképző Karon nagy hagyománya van a Zrínyi Miklós iránti tisztelet kifejezésének, hiszen a katonai felsőoktatás intézményei 1955-től 2011-ig az ő nevét viselték, és a mai laktanya és egyetemi campus, ahol a HHK hallgatói tanulnak, szintén Zrínyi nevét hordozza. A kiállítás azt jelképezi, hogy Zrínyi személyiségének, gondolatainak, életművének ma is meghatározó szerepe van a katonák életében. Annál is inkább, mert a Kar oktatóinak, munkatársainak másfél évtizede folytatott Zrínyi kutatásaiban – amelynek eredményeként e kiállítás létrejöhetett – a honvédtisztjelöltek is részt vettek.

Ezt követően Padányi József vezérőrnagy, a Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar egyetemi tanára, a kutatócsoport vezetője és a kiállítás egyik rendezője mutatta be a kutatócsoport munkáját és az időszakos kiállítást, amely Zrínyi Miklós halálának napjáiig, november 18-ig tekinthető meg a HHK Kari Könyvtárban.

Padányi tábornok elmondta, hogy a Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar, illetve a jogelőd Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem egykori és jelenlegi oktatói (hadtörténészek, műszakiak, térképészek, hivatásos katonák és civilek) 2005 óta végeznek helyszíni hadszíntérfeltárási munkálatokat a jelenlegi horvát-magyar határ közvetlen közelében fekvő területen, ahol egykoron Zrínyi-Újvár állt. E mellett múzeumi, levéltári és könyvtári bűvárlatokat folytatnak. Kutatásaikat legújabbban kiterjesztették a Zrínyiek hajdan gazdag és híres fegyvergyűjteménye világszerte szétszóródott darabjai felkutatására és rekonstruálására. Mindezek eredményeit

rendszeresen közzéteszik tudományos publikációkban, konferenciákon, a különféle médiákban, és beépítik a katonai felsőoktatásba és a közszolgálati edukációba.

A kiállított anyag magját 16–17. századi eredeti rézkarcok, színezett rézmetszettek, veduták, portrék és térképek adják. A Zrínyiek szigetvári Zrínyi Miklós hősies önfeláldozását követően a nemzetközi figyelem középpontjában álltak a 16–17. században. Alakjuk szinte minden, a török háborúkkal foglalkozó hírlevélen, röplapon, históriában és krónikában helyet kapott. A Zrínyiekről, a velük kapcsolatos eseményekről, helyszínekről készült 16–18. századi ábrázolások száma mintegy félezerre

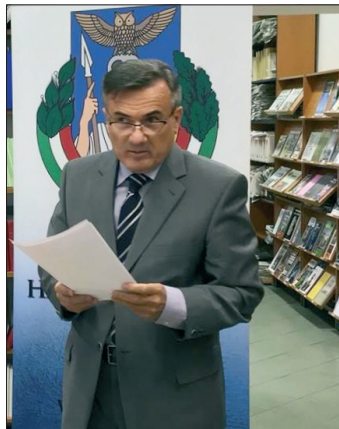

tehető. Ebből nyújt válogatást a kiállított 24 kép, a Zrínyi család leszármazásának rendjét követve (szigetvári Zrínyi Miklós, a költő-hadvezér dédunoka és két kép erejéig Zrínyi Péter).

A képek nem magukban szerepelnek a kiállításban, kiegészülnek a tárlókban elhelyezett tárgyakkal: a Zrínyi-Újvár helyszíni kutatásai során felszínre került leletek néhány jellemző darabjával és azok másolataival, fegyverekkel, valamint e kutatásokról született tudományos publikációk egész sorával. Mindegyik kiállított tárgy és írás erről a komplex munkáról mesél, amelyet Padányi József néhány példával illusztrált, bemutatva, hogyan épül egymásra a tudományos kutatás, a hagyományápolás és az oktatás.

*Padányi József vörgy.,
a kutatócsoport vezetője*

*Szenes Zoltán ny. vezds.
ismertette a könyvet*

Az első a szigetvári Zrínyi Miklós személyéhez köthető díszszablya, amelynek eredetijét a bécsi Kunsthistorisches Museumban őrzik Zrínyi huszársisakjával és arany szálakkal díszített, selyem mentéjével együtt.

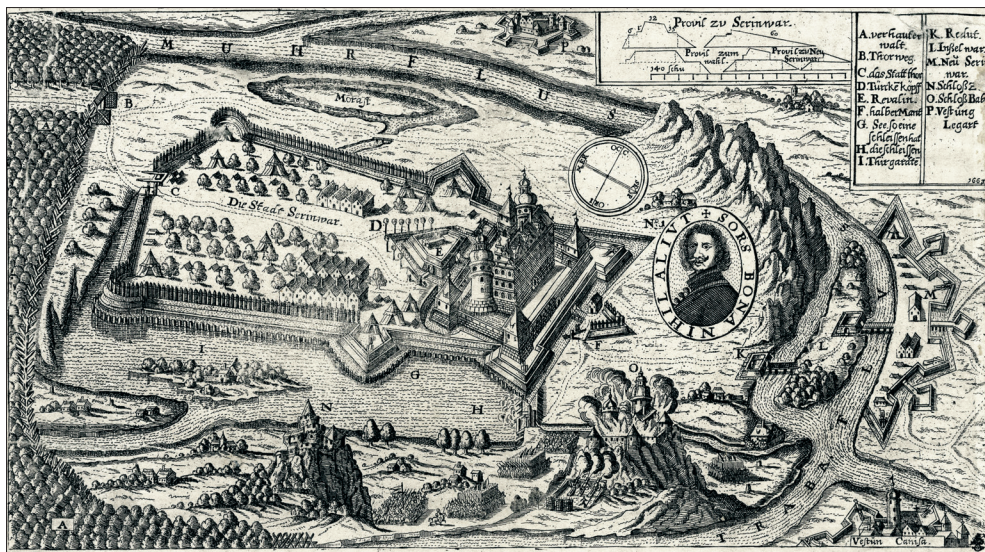
2016-ban, szigetvári Zrínyi Miklós halálának 450. évfordulójához kapcsolódva, a Zrínyi kutatócsoport tagjai Magyarország bécsi külképviselete segítségével engedélyt kaptak a fegyver helyszíni vizsgálatára, melynek során rögzítették az állapotról tett megállapításukat és a műtárgy pontos méreteit. A vizsgálat eredményeként megállapítható volt, hogy a díszszablya, a Zrínyi Miklós személyéhez köthető bécsi tárgyegyüttes másik két darabjával együtt I. Miksa 1563. évi magyar királlyá koronázási ünnepségére készült, és a szigetvári hős, aki a szertartás egyik központi szereplője volt, ott viselte őket.

A Bécsben rögzített méretek és az ott készített fényképek alapján a kutatócsoport elkészítette a szablya hiteles másolatát, amellyel felváltották a Zrínyi Miklós Katonai Akadémián (majd jogutódján, a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetemen) a doktori avatás során 1985 óta használt jelképes díszfegyvert. 2017 novembere óta a Nemzeti Közszerológiai Egyetem frissen avatott PhD doktorai már a hiteles másolat előtt tesznek fogadalmat. Az új díszfegyver immár egyértelműen a szigetvári hős személyét jeleníti meg a Nemzeti Közszerológiai Egyetem jelképrendszerében, ritka példaként a gyakorlati kultusz és a tudományos kutatás szoros kapcsolatának.

A másik beszédes példája annak, hogy a Zrínyi-Újvár helyszíni kutatása során használt eszközök és módszerek (fém-detektor, LIDAR, drón, 3D modellezés stb.) beépültek a honvédtiszthallgatók oktatásába a Zrínyi-Újvár helyszínéről készült dombornyomatú térkép.

A vár és előterének részletes modellezésére a 2006–2009 folyamán a katonai térképész hallgatók részvételével nyári gyakorlat keretében végrehajtott topogeodéziai felmérés adatai szolgáltak. Ezt egészítette ki a terület lézeres szkennelése (LIDAR), amely lehetővé tette olyan részletes terepmodellezési feladatokat végrehajtását is, amelyeket addig nem, vagy nem kellő megbízhatósággal lehetett elvégezni. Így készülhetett el 2015-ben az a térkép, amely a HM Zrínyi Nonprofit Kft. segítségével a közelmúltban látott napvilágot.

Lucas Schnitzer: Csáktornya és Zrínyi-Újvár Zrínyi Miklós mellképével. Rézmetszet, 1665.

Megjelent: *Ortelius Redivivus et Continuatus*. Nürnberg, 1665. I. 196–197. o. között.

Mindezen kutatási eredményeket, módszereket tartalmazzák a tárlóban elhelyezett publikációk, fejezte be az ismertetést Padányi tábornok, jó szívvel ajánlva a kiállítást a kedves érdeklődő, virtuális vagy valóságos látogatók figyelmébe.

A megnyitó a Zrínyi-újvári kutatások legújabb eredményeit tartalmazó tanulmánykötet: Hausner Gábor – Németh András (szerk.): *Zrínyi-Újvár. Egy 17. századi védelmi rendszer az oszmán hódoltság határán* (Budapest, Dialóg Campus Kiadó, 2019. 344 o.) bemutatásával folytatódott. A kötetet Szenes Zoltán nyugállományú vezérezredes, egyetemi tanár, a Magyar Hadtudományi Társaság elnöke ismertette.

Szenes Zoltán kiemelte, a kötet hadművészeti, hadtörténeti, műszaki, térképészeti, régészeti ismereteket foglal össze, így többféle tudásnyaggal is megismerkedhet az olvasó. Többek között olyan korszerű technikai tartalmakkal, mint például a 3D-s digitalizált fotók (Zrínyi-Újvár makettképe, Zrínyi arcképe stb.). Emellett a Zrínyi-Újvárral

kapcsolatos magyar, illetve török nyelvű forrásokat is tartalmazza. A könyvet forgatva számos érdekességről is olvashat az érdeklődő, mint például arról, hogy Zrínyi a várat jogszabályellenesen építtette, hiszen megállapodás volt a Habsburg és Ottomán Birodalom között, arról, hogy nem építenek új várakat. Zrínyi ennek ellenére büszke volt munkájára, sokszor hangoztatta, hogy az „új váram”.

Gondolatmenetét azzal zárta, hogy a tanulmánykötet interdiszciplináris jellege miatt mindenki talál a maga érdeklődési körének megfelelő részleteket, amelyben elmerülhet. Szerinte sokféleképpen olvasható, és az oktatásban is jól felhasználható. Végezetül gratulált a szerzőknek, szerkesztőknek és arra buzdított mindenkit, hogy lapozzák, olvassák a könyvet, és hivatkozzanak Zrínyi Miklósrá.

A kiállításhoz magyar és angol nyelvű katalógusfüzet is készült, az eseményről pedig a Ludovika TV is beszámolt, melyet az alábbi linkre kattintva tekinthetnek meg: <https://hhk.uni-nke.hu/hirek/2020/10/09/zrinyiek-a-haza-szolgalataban-latvanyos-osszeallitas-a-ludovika-tv-n>

Körmöczy Dávid